

AUTOR PETRA GABARIKOVÁ V SPOLUPRÁCI
S ĽUBOSLAVOM KUZMÍNOM ZO SPOLOČNOSTI a.l.k. export-import trade s.r.o.
FOFO a.l.k. export-import trade s.r.o.

Medvedia štôlna
v Žiarskej doline
– významná
historická pamiatka
uchovávajúca staré
banské dielo na
Liptove.

OLEJE A VOSKY NA DREVO

Prirodzená ochrana dreva

ROZLIŠUJTE INTERIÉROVÉ A EXTERIÉROVÉ NÁTERY

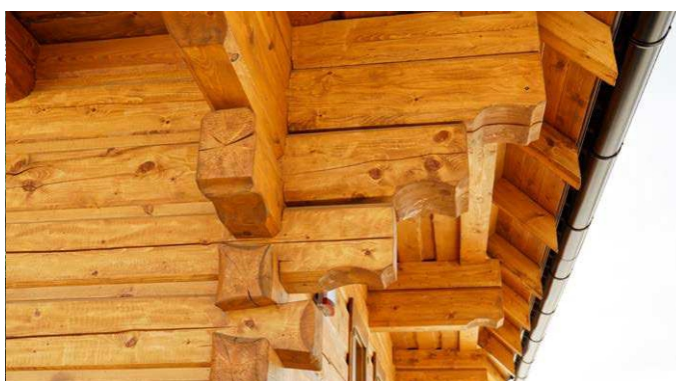
Keďže interier a exteriér kladie rozličné požiadavky na vzhľad a mechanické vlastnosti dreva, podľa toho vyberajte aj jednotlivé nátery.

V prípade exteriéru nejde len o farebný odtieň, ale výber náterov ovplyvňuje najmä úroveň odolnosti a životnosti ošetrovaného povrchu. V závislosti od toho potom zvolte univerzálnejšie olejové nátery nanášané v dvoch krokoch alebo siahnite po zložitejších systémoch, kedy už dochádza k aplikácii troch rôznych materiálov. Voľba náterov taktiež závisí od efektu, ktorý plánujete dosiahnuť. Povrch má imitovať dvesto rokov starú stavbu alebo túžite po absolútne ultramodernom dizajne? Pomocou rôznych reaktívnych činidiel možno vyvolať s drevinami reakciu a nechať vyzdvihnúť ich originálnu štruktúru alebo ju prekryť metalickým filmom a vytvoriť zaujímavý novodobý efekt.

Drevo v modernej architektúre zohráva dôležitú úlohu. V rámci nekompromisnej požiadavky súčasnosti na ekologické bývanie dokáže významne prispieť k rozvoju stavebníctva priateľskému k životnému prostrediu. Má preukázateľne pozitívny vplyv na fyzické a mentálne zdravie človeka a pri zodpovednom výrobe praktizujúcom udržateľné lesné hospodárstvo sa použitím dreva významne podporujú environmentálne štandardy. Aby sa čo najdlhšie uchovali jeho vlastnosti a neopakovateľný vzhľad, je potrebné či už pri inštalácii v interiéri alebo exteriéri naň aplikovať rôzne nátery. Ak však siahneme po rôznych syntetických produktoch, jeho prirodzený potenciál sa výrazne degraduje. Pokiaľ sa v stavbe chcete cítiť komfortne a vo vnútri vytvoriť optimálnu klímu, tieto nátery minimalizujte a dbajte na použitie prírodných prísad. Prírodné oleje a vosky dnes predstavujú spôsob, ako drevenému materiálu zabezpečiť adekvátnu a najmä chemicky nezávadnú ochranu.

Interiérové a exteriérové oleje sa navzájom líšia aj v množstve vosku obsiahnutom v zmesi olejových náterov. Voskové aditíva sú prispôbené najmä účelu natieraného povrchu. Kým v exteriéri dochádza vplyvom slnečného žiarenia a pôsobením vlhkosti okolitého prostredia k rozmerovým zmenám dreva, je potrebné zabezpečiť, aby povrch ostal dostatočne pružný, preto tu prítomnosť vosku musí byť nižšia na rozdiel od interiéru, ktorý si žiada v prípade podlahy alebo stola zvýšenú tvrdosť a odolnosť voči oderu. Vtedy sa vosk pridáva vo väčšom objeme a hovoríme o tzv. tvrdovoskovom oleji. Drevo si vďaka nemu ponechá aj na dotyk autentickú štruktúru, no bude dokonale chránené pred poškodením a umožní užívateľom jednoduchú starostlivosť vlhkou handrou.

86 _ TRENDY BÝVANIE

Ak presadzujete čisto ekologické a biologické riešenia, v rámci použitia v exteriéri sa napriek prípravkom vyrábaných na prírodnej báze nevyhnete chemickým prísadám. Oleje a impregnácie na vonkajšie použitie obsahujú určitý pomer biocidných látok, pretože z vonkajšej strany stavby je potrebné zabezpečiť drevené povrchy pred drevokaznými hubami a hmyzom. Ide o chemickú prísadu, ktorá sa po aplikácii uvoľňuje do prostredia a z dlhodobého hľadiska môže mať nežiaduci vplyv na ľudský organizmus, preto sa ich použitie v interiéri neodporúča. Biocídne prísady sú však nevyhnutnou zložkou pre dlhotrvajúci vzhľad a kondíciu dreva umiestneného vo vonkajšom prostredí.

V prípade požiadavky, je však možné aj oleje do vonkajšieho prostredia získať vo verzii bez obsahu týchto biocidných prísad.

ŠPECIFIKÁ EXTERIÉROVÝCH NÁTEROV

Najväčším degradátorom dreva použitého v exteriéri je UV žiarenie a vlhkosť. Z tohto dôvodu sa do olejov pridávajú rôzne UV filtre, ktoré eliminujú radikálne pôsobenie slnečných lúčov. Ich efektívnosť je však limitovaná, preto sa na zvýšenie účinku pridávajú do náterov pigmenty na minerálnej báze, ktoré dokážu absorbovať alebo odraziť slnečné žiarenie. Ich prímiešaním však dôjde k prifarbeniu zmesi.

ŠPECIFIKÁ INTERIÉROVÝCH NÁTEROV

Keďže v interiéri vzniká požiadavka na vysokú mechanickú a chemickú odolnosť drevených povrchov, je dôležité ich zabezpečiť tak, aby odolávali pôsobeniu tekutín, potravín či fyzickej záťaž. Oleje a vosky dokážu síce dostatočne drevo ošetriť, avšak pri požiadavke na zvýšený nárok na jeho ochranu je táto úloha v rukách laku. Na miestach so zvýšenou záťažou a pravdepodobnosťou vzniku mastných pár či rôznych nečistôt z potravín je jeho použitie viac než opodstatnené.

SPRÁVNA APLIKÁCIA

Oleje a vosky sa na drevo zásadne aplikujú natieraním vo veľmi tenkej vrstve. Oleje majú vysokú výdatnosť, z litra náteru dokážete povrchovo upraviť 15 - 30 m². Aby nános bol čo najtenší, k natieraniu musíte pristupovať akoby ste chceli ušetriť čo najviac materiálu, preto ho musíte dôkladne rozotierať. Z hľadiska požadovaného efektu a odolnosti sa nanášajú v dvoch až štyroch krokoch, v závislosti od toho, či ide o aplikáciu v interiéri, alebo exteriéri. Aby sa podporili fyzikálne vlastnosti dreva, v prípade exteriéru sa ako prvá naniesie nízko-sušinová olejová impregnácia. Aby obsah biocidných látok čo najlepšie vsiakol do dreva, vyznačuje sa nízkou viskozitou. Následne sa aplikuje olejová lazúra, ktorá už vytvorí na povrchu tenkú vrstvu a previaže sa s impregnáciou. Vytvoriť odolný pružný štít má potom za úlohu tretí náter, ktorý je už výrazne hustejší. Obsahuje dôležité voskové prísady, ktoré povrchovej vrstve dodávajú potrebnú pružnosť.

Aplikácia olejov v interiéri je veľmi podobná, pričom bežne sa aplikujú dve vrstvy olejových náterov. V prípade požiadavky špeciálnych farebných efektov je možné využiť aj kreatívne vosky, ktoré sa používajú hlavne na zafarbenie dreveného podkladu a následne sa povrchy dokončujú aplikáciou tvrdovoskového oleja.

VYHNITE SA AKTU BRÚSENIA

Pokiaľ na stavbu aplikujete vhodné olejové nátery, z hľadiska jej udržiavania postačuje v pravidelných intervaloch tieto nátery obnovovať. Pred aplikáciou udržiavacieho náteru navyše nie je potrebné drevené povrchy brúsiť. Povrch postačuje umyť od nánosov prachu a iných nečistôt tečúcou

vodou, prípade ich najskôr jemne mechanicky očistiť. Po dôkladnom vyschnutí povrchu sa aplikuje jeden nános bezfarebného alebo jemne prifarbeného vosku. Takouto pravidelnou údržbou a dodržiavaním predpísaných intervalov je možné stavbu dlhodobo udržať v prijateľnej estetickú kondíciu.

Pokiaľ ste však podcenili prvotnú investíciu do konečnej povrchovej úpravy a na drevo ste aplikovali syntetické nátery, alebo tenkovrstvovú lazúru na vodnej báze, časom sa to môže prejaviť na zlej kondícii a vzhľade stavby, pretože tieto nátery nedokážu potlačiť prirodzené vylučovanie živice a zaceliť praskliny spôsobené jej vytekaním. Cez tieto praskliny začne potom prenikať vlhkosť, čo hlboko naruší drevený podklad. Akékoľvek lokálne poškodenie nie je potom možné aj lokálne opraviť.

Pri opravách takýchto povrchov je nutné pristúpiť k čiastočnému mechanickému odstráneniu pôvodného náteru brúsením. Nie všetky povrchy je však jednoduché obrúsiť tak, aby nevznikli na povrchu rôzne farebné disharmónie. Tie je potom potrebné retušovať a zharmonizovať farebnými voskami až môže nastať situácia, kedy sa prirodzený vzhľad dreva úplne vytratí a stavba získa plastový efekt.

Kvalitní výrobcovia dnes ponúkajú systémy na renováciu povrchov upravených nesprávnym náterom bez potreby úplného mechanického odstránenia existujúceho náteru.

